NĂM THỨ MƯỜI BA — SỐ 3 — THÁNG 10 — 1922

SỐ 50 — 0$02

NGÀY THỨ BẢY 30 SEPTEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

441

BÁO

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Mua báo từ 1er và 16 mỗi kỳ trả tiền trước	6$00	3.00	1.50	0.50
Các tỉnh và các nước thuộc địa Pháp	6$00	3.00	1.50	0.50
Ngoại quốc	10$00	5$00	2$50	1$00
Các công sở	»	8.00	4.00	1.50
Sáng tháng	8.00	4.50	2.50	1.00
Bà tháng	5.50	2.75	1.50	0.50
Một tháng	2.50	1.50	0.75	0.25

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 bis Rue du Coton Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TELEPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

6e page	Une seule insertion . . . 0$20 le c/m
	Par contrat annuel
	Par centimètre et par insertion . . . . 0$15 le c/m
	Réclame dans la 1re page . . . 2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Bàn về sự vỡ-nợ của người mình trong mấy năm nay

Thế nào là vỡ nợ? Ta xưa nay vẫn cho vỡ nợ là có nợ mà không có tiền giả. Không có tiền giả, thì thường phải trốn, cho nên có nợ không giả, không trốn gọi là vỡ nợ đứng. Theo như luật Tây thì vỡ nợ cũng là nói cái tình trạng của một người có nợ mà không có tiền giả, nhưng người có nợ mà không có tiền giả có là một nhà buôn thì sự không giả được nợ mới là vỡ nợ, chứ như không buôn mà có nợ không giả được cũng không gọi là vỡ nợ được. Thậm chí nhà buôn không phải là không giả được nợ buôn cũng không gọi được là vỡ nợ, nợ tiền ăn tiêu trong nhà chi phí mọi khoản mà không phải là những nợ thuộc về việc buôn thì dầu không giả được cũng chỉ gọi được là « cùng » thôi.

Song vỡ nợ thì phải khai với Tòa hay không khai mà những chủ nợ phát đơn kiện thì Tòa cũng bắt khai, hay hoặc Tòa biết thì tự Tòa cũng khai cho là vỡ nợ. Mà khai thì không cứ dương buôn mới khai được. Có người, sau khi đã thôi buôn mới khai là vỡ nợ, lại có người sau khi chết mới khai. Nhưng những người chết thì bạn khai vỡ nợ chỉ trong một năm sau khi chết thôi, nếu quá hạn ấy thì Tòa không thể khai cho là vỡ nợ được mà những chủ nợ cũng không thể vin khai cho là vỡ nợ được nữa.

Theo luật thì trong sự vỡ nợ có mấy điều khác nhau.

Một là nếu một nhà buôn mắc nợ không giả được mà khai với Tòa và trình số sách để Tòa xét đúng hạn trong mười lăm hôm (bắt đầu từ hôm không giả được nợ) mà Tòa xét ra thực là người thật thà, không làm điều gì gian giảo, vỡ nợ chẳng qua chỉ bởi cái cảnh-ngộ nó bức bách thì Tòa cho được « thanh toán » nghĩa là Tòa cho đứng lại buôn bán để lấy tiền giả những chủ nợ. Những người vỡ nợ thuộc về hạng này chữ tây gọi là « faillite » cũng được phép xin Tòa cắp cho mình và gia-quyến mình tiền ăn trong khi Tòa chưa định liệu xong việc vỡ nợ của mình, nhưng sánh với hạng người vỡ nợ chữ tây gọi là « liquidée » nói trên kia thì kém nhiều quyền-lợi lắm.

Ba là những nhà buôn vỡ nợ mà không khai với Tòa cũng tránh Tòa số sách đóng trong hai mươi làm năm thì Tòa bắt giam hay là giao cho người quản thúc. Nếu Tòa xét thấy trong khi qua hay đương nhiều tiền về những việc hủ hoạ vì gió, đáng vỡ nợ đã lâu nhưng lường bịt giấu quanh, buôn dất bán rẻ hay vay mượn cầm cố mang lại để lấy tiền trang trải, tiền nợ đã không đủ giả, lại giả cho một người, để những người khác thiệt thòi, thì Tòa bắt tội. Tội nay nhẹ cũng là tù một tháng, nặng thì đến tù hai năm, vỡ nợ vào hạng nặng tức là hạng chữ Tây gọi là « banqueroutier simple » vậy.

Nếu đã bị vỡ nợ lại giấu số sách đi hay giấu tiền đi để năm lường; hay hoặc biển nhảo vào tự nợ món nợ món kia, biên gian vào số rằng có nợ mà xét ra những món nợ ấy ký thực không có thì Tòa khép án khổ sai chung thân vào hạng vỡ nợ gian, tức chữ Tây gọi là « banque frontier frauduleux ».

Trong mấy năm nay ta đã từng thấy nhiều người vỡ nợ, vậy không biết xét cho đang ký thì vỡ nợ vào hạng nào. Chắc hạng nào cũng có, nhưng nếu chưa thấy ai bị khổ sai vì việc vỡ nợ cả chỉ là vì những người chủ nợ không chịu truy cho đến nơi đến chốn thôi.

Vì những người chủ nợ không chịu truy cho đến nơi đến chốn, nên cái ách vỡ nợ của người mình nay đã thành ra một cái ách để truyền. Trong mấy năm giời sự vỡ nợ thực là tiến bộ. Ngày xưa nghe nhà nào vỡ nợ giảm bảy nghìn đã là nhiều, ngày nay thấy làm nhà vỡ nợ giảm bảy vạn cũng còn ít, vì làm nhà buôn bán chưa ai biết tiếng mà đã thấy vỡ nợ đến bạ bộn vạn, thì biết rằng những nhà buôn bán đã có tiếng mà vỡ nợ thì tất phải gặp năm gặp mười. Bởi thế cho nên càng ngày càng thấy những số tiền của những nhà vỡ nợ to thêm mãi lên, thành ra không biết sau này có nhà vỡ nợ đến mấy triệu.

Việc buôn của người mình phát đạt thật chưa mấy mà nay sự thất bại đã thấy to tát đến như thế, nguy lắm thay!

(*Còn nữa*)

T-ĐÀN-PHONG.

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư cải hải báo-quán, thì chớ biết cái tên họ ở trên giấy gửi báo, hoặc là giấy nhà báo-quán cũng giấy quốc ấy, để cho người làm sổ sách khỏi lầm. Lắm cái ngài thường hay ký tên vẩn tắt, hoặc chữ ghi quá, không cho đọc được, khiến ra nhiều khi bản quán không biết ai mà nói lại.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 29 Septembre 1922

Hội-đồng các quan Thượng thư

Các quan Thượng-thư đã hội nghị ngày hôm thứ năm. Quan Poincaré trần thuyết về cái biện-pháp ở Đông-âu và Hy-lạp. Các quan thượng-thư quyết nghị rằng ở : nước Hy-lạp ngày nay có việc biến đổi song Đại pháp cũng không đổi cái chính sách mà nước Pháp đã thương nghị với Đồng-minh, mà hiện đã báo cáo cho Mussapha Kémal Pacha biết.

M. Briand, giáo thượng-thư bộ hải-thuyền, đã ấn-định cách phương-sách để thi-hành đường hàng-hải với Nam-phi-châu và các mệnh-lệnh để bảo thủ cuộc tư do trong việc làm ăn ở các hải-cảng.

Đường hỏa-xa qua núi Pyrénées

Các tòa máy thứ nhất về đường hỏa-xa trong núi Pyrénées đã đi vào Puycerda, là một nhà ga về quyền liệt quốc. Nhân-dân hoan hô.

Việc nước Hy-lạp

Quân lính tuốc bách thì vua Constantin thoái vị, mà nhường ngôi cho Hoàng-thái-tử.

Quân-linh cách-mệnh đã lên đóng ở bải cảng Pirée. Họ đóng ở các cảng-số bảo hoàng. Đại tướng Triopoulos và đại-tá Scatos cổ sức chống lại nhưng không chống nổi.

Cô-lệ đa tướng Nider sung chức thủ-tướng, M. Carapanos sẽ coi bộ ngoại vụ, và M. Diomedo coi bộ Tài-chính.

Nhà điện báo *Havas* có nói rằng vua Constantin đã bị giam, và một quan thượng-thư bị giết.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Các bảo nói rằng Mustapha Kémal Pacha hội nghị với M. Franklin Bonillon ngày hôm thứ năm ở Smyrne, rồi đi Angora để xin nghị viện quyết nghị về việc phúc lại nước Pháp, nước Anh, và nước Ý, về việc đặt cuộc hội nghị giảng-hòa.

Nga với Nhật

Nhật với Nga bắt cuộc điều-đình với nhau, vì hai nước không ấn-định xong bản giao-ước về việc Nhật-bản rút quân linh ở miền Bắc Sakhaline về.

Quan Albert Sarraut tại cuộc đấu-xảo thuộc-địa

Quan Albert Sarraut có đọc một bài diễn-văn tại cuộc đấu-xảo Marseille. Ngài có nói : Quốc-kỳ Đại-pháp bảo-hộ hơn 55 triệu nhân-dân, trên một cái phương-diện rộng 10 triệu kilomètres vuông. Mà nhân-dân tâm ấn rất là thịnh-vượng, hàng năm xuất nhập kể tới 12 nghìn triệu. Các khoản trong những số chi thu của các thuộc-địa về năm 1922 tính được tới hai nghìn tám trăm triệu quan. Các công-quỹ lưu-trữ của các thuộc-địa, không tính công quỹ lưu-trữ Bắc-phi-châu, được độ chừng 350 triệu quan.

Hội Vạn-quốc

Viên đại-biểu nước Géorgie có trình với hội Vạn-quốc rằng ở Géorgie có xảy ra việc loạn. Đảng khởi loạn đánh nhau dữ dội với quân linh nước Nga. Đảng khởi loạn đóng đâu thì kéo quốc-kỳ ở đấy. Đảng ấy yêu-cầu quân linh nước Nga phải rút ra khỏi địa-hạt Géorgie.

Hội Vạn-quốc có lại cấp cho các báo như sau này:

Lúc khai nghị, đại-hội-đồng có nghe M Nansen (Na-uy) và M. Ador (Thụy-sĩ) trần thuyết về việc đưa dân Nga tị-nạn trở về bản-quốc.

Sau đại-hội-đồng nghe M. Gilbert Murray (Nam-phi-Châu) trần-thuyết về các phương-sách thi hành về việc bành bố các sách vở và các tranh vẽ dâm-ô. Đại-hội-đồng xin các nước lưu-tâm về việc ấy, và lại có cử bộ thư ký tòa trị-sự dự thảo một bản giao-ước chuyển đạt cho các nước để hỏi ý-kiến, đến sang năm Chánh phủ Đại-pháp sẽ triện tập một cuộc hội-nghị do hội Vạn-quốc chế-tường để xét cái vấn-đề ấy.

M. Holsti (Finlande) có trình bày công việc của hội-đồng tài chánh.

M. Van Swinge (Hà-lan) trình bày công việc của hội đồng kinh tế.

M. Fielding (Canada) có nói về công trạng của hội Vạn-quốc trong việc đem đàn-bà con trẻ bị đồ ở Asie Mineure về Hi-lạp-quốc. Đại-đồng-minh có tỏa Trung-thiên cho các chính-phủ có trách-nhiệm giúp đỡ hội đồng coi việc ấy.

Trong kỳ hội nghị buổi chiều, đại hội-đồng đã nghe M. Jonvenel (Đại-pháp) và M. Gilbert Murray (Nam-phi-châu) thuật lại công việc của hội-đồng coi về việc liệt quốc đồng lao công tác về đường tri thức.

Phái-bộ Đan-mạch xin cung 1.000 livres và phái-bộ Gia-nã-đại xin cung 5.000 livres về việc cứu trợ các dân tị nạn ở Trung-á-tế-á.

Thị giá quốc-trái: 3% 60,55. — 4% 1918, 63,65. — 5% 1915 1916, 77. — 5% 1920 89,25. — 6% 1920 96.

LỜI ĐÀN BÀ

Tết Trung-thu

Bắt nắm mùa hạ, ai ai cũng mong cho chóng qua ba tháng hè, nào cắn mát, phòng sinh, để cầu lấy trong nhà được bình-yên mát mẻ.

Thời giờ thấm thoát, ngày tháng thoi đưa, nay tiết đã đổi, ngày đã bằng đêm, mùa Ngâu đã tạnh, tết Trung-nguyên đã qua, ấy là tết Trung-thu hầu tới.

Tục truyền: tết Trung-thu này là ngày kỷ-niệm vua Đường Minh hoàng bên Tàu, lên chơi Nguyệt-điện, nhân ta lập tục mà theo nên có tết này. Câu chuyện huyền hoặc ấy, ta biết vậy, chẳng tin làm chi. — Chỉ biết rằng: trung là giữa, thu là mùa thu, nên chỉ ngày tết chính giữa vào ngày rằm tháng tám mà thuận tiết thì bao ngày giới quang, mây tạnh, ban đêm, giăng sao tỏ rõ. — Hẳn các cụ xưa, nhân thuận tiết giữ mùa đặt ra cái tết này cho trẻ con vui thưởng. Hiện thời, tục tết Trung-thu là tết trẻ con, mà cũng có một vài công nghệ ảnh-hưởng vào tết này, và lại là một dịp thi tài đua khéo của một phần trong bọn nữ-lưu ta nữa.

Các thức đồ chơi cho trẻ con kể thì nhiều lắm, nhưng nói tóm lại, các thức ấy chỉ xảo lắm phần nhiều ở phố hàng Gai, hàng Thiếc. Các thức để bày cỗ như bánh, mứt, hoa, đa đủ, v. v. hoa giấy thì đều bởi các bực nữ-lưu có xảo-thủ làm ra cả.

Lại nhân về tết này, ta có thể quan-sát được một vài công-nghệ, mỹ-thuật của ta nữa. — Như các thức đồ chơi bằng sắt tây bán ở phố hàng Thiếc, làm cũng có máy móc đơn sơ, tỏ điều công phu, nhưng mà cách kiểu còn khi thô-rậm quá, giá các nhà công-nghệ ấy chịu khó lưu tâm canh cải thế nào cho các thức đồ chơi ấy không lớm chớm; trẻ chơi khi vỡ ý không đến nỗi sây tay, đứt chân, thì chắc có thể tranh được mối lợi của các nhà làm đồ chơi ở Nhật thì sang, mà tu thường thấy bày la liệt ở các cửa hàng tạp hóa. Các thức đồ chơi bằng giấy, cũng nên làm cho bền chắc, bởi sự kênh cang, cho trẻ chơi có thể mở được ít khôn thì chắc có thể tiêu thụ được nhiều hơn nữa.

Các thức bày cỗ bằng bánh, mứt, hoa đa đủ thì các bà, các cô có xảo thủ ngày nay cũng dụng công lấy khéo, nên ngày thêm tinh xảo, Hoa làm bằng giấy thì mới biết làm độ sâu bảy năm nay, đã thấy tiến bộ nhiều lắm. kết hoa, giỏng cảnh rất khéo, trông rất ngoạn mục. khi bày cỗ xong có thể dùng làm một thứ bày trong nhà, chứ không như hoa đa-đủ khi gọi tàn rất công phu, mà chỉ có thể để được giảm mười hôm là cùng. — Duy có mứt để bày cỗ bằng bột nặn các hình thì vài năm nay có mấy nhà nữ-lưu có cái biệt tài nặn được đủ các hình, hình người, hình các con vật, các dụng cụ. — Như năm ngoái bà cụ Tiến-Phú có làm hình mấy người ngồi chơi nơi buồng khách nào người ngồi, nào ghế, nào bàn, nào sập nào các dụng cụ, thật là công phu, tỷ mỷ và tinh xảo lắm. Cứ kể về sự học nặn gọt này thì cũng bởi có cái thiên tính xảo thủ có cái ý sáng kiến (chứ khi học nặn tôi chỉ học cái đại cương mà thôi), giá các nhà nữ lưu ấy mà lại có học chuyên tập về khoa đắp nặn thì chắc rằng không kém gì các nhà chuyên môn về khoa ấy.

Lại hiềm vì một nhẽ nữa là cách học nặn gọt này, mới năm, cứ đến tết Trung-thu mới lại có dịp giở ra làm để bày cỗ, sau là dâu dạy các con em. Học được tỉ nào, chỉ đến đấy là gọt hạn, đến năm sau mới lại có dịp học.

Nay nhân tết Trung-thu, tôi xin ngỏ nhời cùng các bà chị có cái tài đặc biệt ấy, nên mở lớp dạy các con em các nhà muốn học, trước là nữ công thêm mở mang, dần-dần cành cải nền tận thiện, tận mỹ, cũng là một việc ích cho nữ-lưu ta, mỗi năm mới có một lần làm đến, thì bao giờ cho được hoàn toàn. Vì sách có câu rằng: « cần bắt như chuyên ».

Các trường nhà nước cũng có dạy qua về khoa bánh, nặn, gọt hoa, nhưng hiềm vì thì giờ học về khoa này ít lắm quá, và các học sinh cũng còn phải chuyên tâm về những học hành chữ nghĩa. Nếu lời nói tôi được các bà lưu tâm, mở lớp dạy và tận tâm chỉ dẫn, chắc rằng không những con em đến học mà các bà nữ-lưu muốn khéo cũng sẽ đi nhan lại học.

Nữ-sĩ Kim Khanh.

Tự do diễn đàn

Quan-niệm các phái-viên đi Đấu-xảo Marseille đối với tiền-đồ kinh-tế Việt Nam

Suốt một giải đất 1.500 kilomètres chạy dài bên bờ bể Á-đông này, đất rộng ruộng nhiều, núi cao rừng rậm, hàng năm sinh-sản rất nhiều nông-sản, trừ nhân-khẩu trong nước còn xuất-cảng ra ngoài 2/3 triệu quan tiền tây, lâm-sản cũng bán được 6 triệu, khoáng-sản và than đá cũng bán được độ 15 triệu, hải-sản độ 10 triệu, sinh-vật và mỹ-thuật độ 70 triệu, văn..; sự thương-mại của Việt-Nam ta hàng năm độ 250 triệu quan, đối với những xứ bán-khai như mình tưởng cũng không phải sơ-học cho lắm, gia-đi địa-lợi nhân-công của ta chưa lợi-dụng được hết mà lại giá rất rẻ. Ấy cái ấy là cái số trung-bình (moyenne) của các hàng-hóa ta xuất-cảng được trong mấy năm gần đây, thế thì lấy gì bỏi đắp cho nền kinh-tế trong nước được vững vàng thịnh vượng như người, lấy gì mà không trương được những việc to tát như các nước văn-minh. Phương-ngôn ta cũng có câu « Tiền là phấn đơn người » nếu không có sẵn đồng tiền trong tay thì muốn việc gì cũng hay không cũng đều phải bỏ, khiến cho người ta phải khó nhọc, phải đa nàn, phải trăm bỉnh nhiễu tội muốn chết cũng không xong. Vậy thì cái nguyên-nhân sinh ra cường-thịnh của một nước há chẳng ở đồng tiền ru?

Từ khi người Đại-pháp sang khai-hóa cho ta, công-quả thật là rõ rệt như hoa nở gấm thêu, lối giao thông ngày một mở mang, đường sinh lợi ngày một khởi-hưng, hàng-hóa ngày một xuất-cảng nhiều, nhân-công ngày một tăng giá, như vậy cũng chưa lấy làm mãn-nguyện, nay lo nghĩ kế này, mai trù tính mưu khác, một lòng vì ta mà hưng-lợi.

Gần đây chánh-phủ Đại-pháp lừa được cái kế mà khắp các nước trên hoàn-cầu đua nhau tăng thêm nguyên-liệu, đang thiếu thốn sản-vật, công-nghệ chưa khỏi-phục được thập-toàn, mới mưu một việc rất trọng-yếu: 1· [illegible] chiếm được một cái địa vị trong thị trường thế-giới. 2· khiến cho người thế-giới biết nước Pháp cũng là người có công-lao trong-đại với nhân loại nghĩa là mở ra hội Đấu-xảo thuộc-địa Marseille để cho ta được dịp mà quảng-cáo hàng-hóa của ta, cho người các nước biết giá cả món hàng mà tiêu thụ, người bán hàng có chỗ mà tiếp rước khách mua hàng, cái cơ-hội này thật là ít có lắm vậy.

Những người có lòng vun giồng cây lợi cho mình thì thế mà chính mình lại còn hai điều khó là cái trở-lực rất ghê gớm, nó làm cho thị-trường thế giới hình như không bao giờ biết đến mình cả.

1· Từ xưa đến giờ thương-mại của ta không bành-trướng, phải đợi được là sở-dĩ ta ít giao-thông không mấy người chịu nước chân ra khỏi cái địa nước nhà mình — là chẳng nghe thấy làm nhà có con đi làm (ở ngoài Bắc vào Nam hay ở trong Nam ra Bắc) cho như đi khỏi lòng về được hay người đi buôn (đi Saigon, đi Lào, đi Cao-mên) thì họ hàng cho như là đem thân vào nơi nguy hiểm không mấy khi về được — sự mộn-chích của ta đối với thị trường hình như không sao dời được những kẻ ngoại-thương (Âu, Nhật) làm mối-giới hời lợi của ta mỗi năm hàng trăm triệu phật-lang, vì như gạo, thóc, ngô, đều mỗi năm khách trú mua của ta chở đi bán khắp mọi nơi hết mấy trăm triệu, sơn và lâm-sản mỗi năm Nhật-bản mua của ta cũng đến 10 triệu; họ đem đi ra ngoài bán có khi giá tăng lên gấp rưỡi gấp hai mà mình vẫn phải bán giá rất hạ, thế thì địa-lợi bao giờ mong khai thác cho hết, nhân-công bao giờ mong phát triển lên được.

2· Ta nay tuy thóc gạo cũng chiếm một số trọng-đại nhất trong số xuất-cảng, nhưng giải bức đi-đó ra mà xem còn biết bao nhiêu đồng bãi, đồi vô-dụng bỏ hoang chưa có liền mà khai phá thành đất, cày bừa, có bỏ bề dải rộng, ngụ-lợi rất nhiều mà chưa có liền, khoáng-trường công cuộc, có khoáng-sản rất nhiều mà chưa có liền khai thái vẫn phải để vào sâu chôn chặt ở dưới bề mỏ, có lâm-sản rất quí mà chưa biết cách giao-thông, có công nghệ mà chưa biết cải-lương cho tiện và hợp thời dụng, có nhân-công thừa mà không biết lợi-dụng.

Nhân vậy thì lâm-sản có danh mộc mà chi.., ! nông-sản có đủ ngũ-cốc mà chi.., ! khoáng-sản có đủ ngũ-kim mà chi.., ! nay là lúc kết-quả cuộc đấu-xảo Marseille rồi, bề mọi người ai cũng biết sản-vật xứ ta rất phong phú, nước ta có thể cung-cấp cho thế-giới được nhiều, ấy là cái sinh-diệu của ta với thị-trường rồi vậy.

Trước kia kỳ-giả đã có bài tiên-các ngài phái-bộ, nay các ngài nước chân xuống lần trở lại nước nhà, kỳ-giả lại nói thêm vài câu đón các ngài, và mong con mắt quan-sát của các ngài sẽ có ích-không vào công cuộc nền kinh-tế nước nhà mà sao cho hợp cái trở-lực ấy khỏi ngăn đón ta mãi.

Các ngài thật có cái quan-niệm tài to với sự giàu mạnh của Việt-Nam vậy.

Lương-dịch, P. H. I.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Pertus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng cùng Khu Sách Vừa Quán Ven Đường.
Tự rofilms của Cornell.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Chuyện pho tượng ông David bằng đồng đen

(Tiếp theo)

Trong khi đương De Balestrin vẫn đào hoài. Khi lỗ đã khá sâu, ông đặt cái hòm xuống, lấp đất lại, lấy cỏ lấy lá khô phủ lên. Đoạn rồi tôi thấy ông kéo ở trong ra một mảnh giấy dáng chừng để làm bản-đồ, rồi lấy bút vạch phác lên trên. Tôi đoán rằng ông đánh dấu chỗ cây sến. Ông gạch về cũng như khi đi. Bà vợ ngồi xổm dưới đất bên cạnh cái cuốc. Hẳn là bà ngồi ngã gật vì khi ông De Balestrin gọi bà về thì bà cũng không trả lời. Ông mới trong cho một cái cẳng chân vào sườn, tức khắc choàng dậy. Ông lúi mỏi cười cách hung tợn: Nào! không về à! hay là ta vẫn nhà chưa được đã lâu. Hà vợ nhặt cuốc đi theo chồng. Hai người cùng đi khuất trong xó tối. Tôi vơ vẫn nghĩ về chuyện xảy ra đó trong giờ lâu, chỉ những nóng ruột muốn đào lên để xem cái hòm bí mật. Cái hòm đó đựng chi? Tôi quyết rằng ở trong sẽ thấy mảnh mối sự ám-sát.

Đêm về mải sáng mới chợp được mắt, ngày hôm sau vừa sối vừa nóng ruột. Vừa xâm xâm tối, tôi thủ cái cuốc ở trong áo rồi ra đi. Cheo leo biết đường bao! Mỗi một tiếng động, con vật cỏn con chạy, cái bóng tối cũng khiến cho tôi run sợ. Tôi rảo bước cho chóng tới chỗn đó, những sợ rằng ông De Balestrin đổi ý mà đã chuyển đi cái hòm [illegible]

Nhưng không, không cái gì đổi chỗ cả, cỏ, lá khô, hòm vẫn y nguyên như cũ.

Cái khu vàng ở trong cái hố đó đã méo lên rồi, tôi lại lấp đất lên. Đoạn tôi trở về cố đi nhanh hết sức mà chẳng được nhanh vì cái hòm đó nặng trĩu cả hai cánh tay!

Tôi về nhà không gặp một ai vào phòng khóa cửa lại, thắp ngọn nến; nhưng chao ôi! cái hòm đóng kỹ quá! Tôi phải lấy đục, búa mới phá được nắp lên... Này pho tượng ông David bằng đồng đen đã hiển hiện ra ánh sáng. Mà cái hộp kẹo rất kim-cương và những đồ qui nhỏ khác nữa... Than ôi! mặt chóng tai ô, tôi tưởng trong thấy ông De Balestrin nhảy xổ vào ông Péréglise cầm búa đánh nát thái-dương ông ấy.

Vội vàng lại bỏ vật quí ấy vào hòm giấu cả vào tủ để trong phòng tôi. — Lúc này thật là lúc tôi một nhoài, vừa cầm động, chân đi thất thiểu vào trong giường nằm ngất đi.

Sau sự xảy ra đó tôi bị một cơn sốt trong một tháng trời thập tử nhất sinh. Ai cũng bảo đó là bởi một vài phần tại tôi cảm-động về chuyện ông Péréglise bị giết: vì trong lúc mê hoảng tôi thường nói đến tên ông luôn. Nhưng vì dù tôi có nói với những người quanh mình tôi một vài điều có thể chỉ rõ chuyện bí-mật mà tôi đã tìm thấy mảnh mối, thì cũng chẳng ai nghe. Vả lại thầy mẹ tôi lo cho tôi khỏi bệnh còn hơn là giải-quyết một vấn-đề cảnh-sát. Khi tôi gần khỏi thầy mẹ tôi cho tôi sang ở nước Xuýt-sơ (Suisse). Tuy ở đó 8, 9 năm trời mà người tôi vẫn gầy yếu, vẫn xanh xao. Nhiều khi tôi lại tưởng tượng đến cái ân-mạng của ông Péréglise, tuy vậy tôi vẫn cố bỏ hẳn không nghĩ tới chuyện đó, biết rằng xuýt nữa nó làm hại đến tính mệnh tôi.

Tuy nhiên, khi tôi về ấp Champsecret tôi không thể đừng không hỏi tin tức ông De Balestrin. Người ta bảo: tôi đi được sáu tháng thì ông ta cũng đi, mà chẳng ai biết ông ta đi đâu. Chuyện đã đành phải chôn một chỗ cũng như người ta thường nói. Đoạn rồi tôi về thành Ba-lê, dần dần đã thành người nhờn. Cái cuộc đời chán thật nên tôi đã ruồng bỏ được gần hết dáng buộc: tôi bao lần khi tôi còn niên-thiếu. Dần dần tôi không phải là cậu bé con nay lang thang, nay vơ vẩn, hay cám-dỗng hay yếu đau, đã xuýt chết vì đã mọc kích một sự bí mật rất nặng nề cho cậu bé đó. Tôi không nghĩ đến ông Péréglise và vợ chồng ông De Balestrin nữa và có lẽ sau hết tôi quên hẳn họ đi, vì nếu...

Nhưng sự xảy ra sau cùng của chuyện này mới độ một tháng mà ông Péréglise chết đã 10 năm nay.

Mới có vài tuần lễ nay, tôi xuống tỉnh Ve-xây (Versailles) trọ trong một nhà khách sạn, chỗ ý để qua mấy ngày nóng nực cho được đỡ đêm. Ngày chiều hôm tôi mới đến sự tình có run rủi tôi lại ngồi ngay trước một một người đã có tuổi, tôi trông bộ mặt hình như trước có gặp ở đâu mà không nhớ rõ. Tôi cố tìm tòi để nhớ những nét mặt mà không nhớ ra. Ông ta hỏi trần, mặt hơi cục kịch, [illegible] tỉnh vì ông ta nói giọng quay mình lại quở trách anh điều bếp, tôi bèn trông thấy ở dưới mi mắt mỏi mệt, một cặp mắt vàng loe đưa nhìn anh bếp một cách cứng cỏi và sợ hãi...

Cái cặp mắt đó không thể quên được: trong một giây phút tôi lại tưởng tượng được ấp Champsecret, rừng thông, rừng sến, (Chêne) cánh cả chùm kín 2, 3 thôn-lỗ tưởng tượng thấy nhà nghỉ mát của ông Péréglise, những đồ qui bày trong tủ kính, tưởng tượng thấy chính ông Péréglise nữa người hiền hậu tính vui vẻ. Nhất là tôi tưởng tượng thấy cái nhà ông De Balestrin sau khóm cây sến rậm. bà De Balestrin nhu-nhược, tóc hung hung, mắt ngơ ngác, ông chồng thì dữ đội, kiểu cách mà kín đáo thông minh mà khá nghị, tóc ngắn đứng ngược lên, mắt vàng loe mà tôi vừa trông thấy trước mặt, cũng sắc sảo, dữ đội như mười năm về trước song lại độc ác hơn, lại nghiêm khắc hơn, dường như trước con ma đang âm ảnh linh hồn ông De Balestrin, có một người giới phép phải thấy dám xuất đầu lộ diện để mọi người đến cho mình bọc đạn, anh hùng và quả-quyết — nói rút lại là có một ông cụ-phá!

(Còn nữa).

Mộng-Lan dịch-thuật

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua hỏi thì đổi chỗ ở, muốn cần-quản gửi đến nhà mới, thì gửi nhờ báo quán cũ giữ, quản báo, chứa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được để chi tiền giấy quản hành.

Đã có không giữ tiền thêm thì sở đi người chờ có hoặc phải trả bằng hết.

VIỆC HANOI

Hội-đồng Thương-mại Saigon. — Phòng Thương-mại Saigon đã bầu cử rồi, nhưng số hội-viên Pháp mới được nắm ông trúng cách, còn thì phải bầu lại cả. Còn hội-viên Annam thì chỉ có một mình ông Trương-văn-Bền là chắc nhà máy dầu lớn ở Chợ-lớn được 72 phiếu là trúng cách mà thôi.

Mua trái phiếu Đại-pháp — Kho tiền hưu-trí của ngạch các quan cai-trị Đông-pháp được phép trích một triệu quan tiền mua trái-phiếu Đại pháp.

Tin Bá-linh — Cứ như tin của ông Nguyễn-vă-Vĩnh bản quán chủ-nhiệm ở Bá-linh (Berlin) gửi về, thì trước khi trở về nước nhà, ông có ý đi sang Luân-đôn (Londres) và nếu tiện thì sẽ qua Đại-tây-dương sang Mĩ-châu, rồi qua Nhật-bản mới về Haiphong. Nếu vậy thì ông sẽ được cái thú đi vòng quanh địa-cầu mà về.

Quan Hiệp Thân về Kinh. — Sáng hôm nay, quan Hiệp tá Thân-trọng-Huề Học-bộ kiêm Bình-bộ Thượng-thư có đến thăm bản báo để sáng mai ngài đi chuyến xe-lửa thứ nhất về Vinh rồi vô Huế. Bản-quán xin có lời kính chúc ngài và quí-quyến thượng lộ bình an.

Quan Đốc lý Hanoi. — Quan Đốc-lý Mourroux đi nghỉ mát tại Đồ sơn mấy tuần lễ nay, chuyến tàu sáng hôm nay ngài đã về Hanoi.

Quan giáo-sư Léonet. — Bản quán được tin rằng ông Léonet, giáo sư ở Bắc-kỳ, về qui-quốc nghỉ năm trước thì đã xuống tàu *Armand Béhic* sang Đông-pháp ngày 22 Septembre. Như vậy nội trong hạ tuần Octobre thì ngài tới Bắc-kỳ.

Quan bác-sĩ Coppin. — Quan bác-sĩ Coppin trước ở phố Bobillot cạnh trường Y-viện Hanoi nay mới dọn lại phố Sông-tô lịch số 18.

CUỘC HỘI-CHỢ HANOI

Những gian hàng đều có người thuê cả rồi.

Đến cả những gian mới dựng cũng vậy.

Hội chợ mở từ 10 đến 24 Décembre 1922.

1072

Việc vỡ nợ lạ thường. — Việc vỡ nợ lạ thường mà bản-báo đã đăng hôm 29 tới nay đã ra đến Tòa-án Thương-mại rồi. Cái số vỡ nợ tính ra những 26 vạn đồng.

Việc Bernard-Legros. — Trang-sư Bernard với đội-bồn Legros bị tòa kết án vừa rồi, được hạn 24 giờ để chống án mà cả hai đều chịu tội không xin chống án.

Ngạch cai-trị — Quan cai-trị hạng nhất Cullieret hết hạn nghỉ ở Pháp sang thì nay tạm bổ tại phủ Thống-sứ.

Ngạch tư-pháp — Có tin rằng quan tòa Nguyễn-thanh-Khiết nguyên thẩm-phán tòa Sơ-thẩm Haiphong thì nay đổi vào tòa án Vinh (Trung-kỳ).

Phường nhạc binh thổi tại công viên. — Kể từ ngày 2 Octobre 1922 trở đi, thì ngày giờ của phường nhạc binh thổi tại các công viên đổi lại như sau này:

1° Ngày chủ-nhật tại Trại hàng hoa buổi chiều từ 16 giờ 30 đến 17 giờ 30.

2° Ngày thứ năm tại vườn hoa Paul Bert buổi chiều từ 17 đến 18 giờ.

Như vậy thì phường nhạc chỉ còn thổi vào buổi tối có một tối chủ-nhật này nữa mà thôi.

CÓ NHÀ BÁN

Hỏi tại M. Cai số nhà 70 phố hàng Cót (Rue Takou Hanoi).

Tối thứ hai sau rước đèn. — Đến tối thứ hai 2 Octobre 1922 có rước đèn. Các đội quân và các phường nhạc sẽ họp tại trước cửa nhà Thương-chính đường bờ sông. Đúng 21 giờ khởi hành và qua các đường phố sau này:

Đường France, Général Galliéni, Laubarède, Bobi lot, Paul Bert, Henri Rivière, Dominé, Francis Garnier, hàng Bào, hàng Ngang, hàng Đường, hàng Đồng, phố Sông tô-lịch hàng Cót, hàng gà Cửa-đông, đường Bichot rồi về đường Maréchal Joffre.

Cán-sự kiểm-lâm. — Kỳ thi chuyên-nghiệp lấy chức cán-sự kiểm-lâm hạng tư theo như điều thứ 6 nghị-định ngày 14 Février 1922 thì các thể lệ với chương-trình đã nói trong nghị-định ngày 16 Septembre 1922 thi mở tại Hanoi, Saigon, Pnom-penh, Huế và Vientiane cũng mở đến nhan theo ngày giờ như sau này:

Kỳ đệ nhất 27 Décembre 1922 từ 8 đến 10 giờ.

Kỳ đệ nhị 27 Décembre 1922 từ 15 đến 17 giờ.

Kỳ đệ tam 28 Décembre 1922 từ 8 đến 10 giờ.

Kỳ đệ tứ 28 Décembre 1922 từ 14 giờ 30 đến 17 giờ 30.

Số người định lấy vào ngạch ấy là hai người. Những người muốn ứng-thi phải làm đơn để lên phủ Toàn-quyền trước ngày 25 Novembre 1922 và đính theo những giấy đã nói ở điều thứ 4 nghị-định ngày 16 Septembre 1922, cùng là những giấy khác chứng minh rằng người ứng-thi đã hợp lệ nói trong nghị-định ngày 14 Février 1920.

Trường Quảng-lech — Bắt đầu từ ngày 1er Octobre 1922 trở đi, quan nguyên Giám-đốc trường Bảo-hộ Bắc-kỳ là M. Pérelle, sẽ làm chánh Bảo trường Quảng-lech.

Xưa nay ngài có lòng nhiệt thành về sự học và lại có danh tiếng ở Nam-Bắc lắm, mà nay ngài lại có lòng muốn giúp sự học cho bản trường, thật là được nhờ cái vinh dự của ngài, sau này trường sẽ trở nên một trường có giá trị hơn trước.

Đến thứ hai 2 Octobre 1922, cụ lớn Pérelle ngài sẽ đến dạy học lớp tối ở tại bản trường (ngõ Gia-ngư số 1) Lớp học tối từ 7 giờ rưỡi đến 9 giờ rưỡi.

Ai muốn học để thi gì hay muốn học để làm gì thì ngài cũng sẵn lòng dạy. Những đơn xin học thì cứ gửi trước lại tại bản trường hay gửi đơn lại đang lúc ngài dạy học cũng được.

Trường Quảng lech

Ngô Gia-ngư số 1, kinh cáo

3207

Ngạch quan lại. — M. Trương-Du thông phán hạng nhất ở Bắc-ninh được phép 29 ngày nghỉ tại Hanoi.

Cái nạn ô-tô ở Nam-kỳ. — Có điện tín ở Saigon ra báo rằng một chiếc ô-tô hiệu Citroën do quan docteur Bonnet cầm máy, chiều hôm qua hồi 16 giờ 30, chạy ở đường Vĩnh-long đi Trà-vinh thì đụng phải một cái cây. Ba người ngồi xe là quan docteur, một bà phước với một người bồi đều bị thương nhẹ cả.

Rước sư-tử có nên cấm không? — Có, đối với những đứa lớn lông-ngông, không có việc làm, những đứng côn-đồ nhân ngày hội, mà một cuộc rước để vui tiếng vui pháo hoặc để đánh nhau thì nên cấm lắm. Chẳng những cuộc rước của chúng vô bổ cho sự tiêu-khiển của mình mà lại làm rối cả trật-tự trong phố, sinh ra đinh tai nhức óc có khi tiếng tăng sóng vỡ vì nữa. Các bọn sư-tử thường cũng có hội, mà đứa trùm thường hay tổng những đàn em, mỗi đứa là mấy đồng, đứa nào không nộp thì chúng kéo bè đông mà đánh. Điều ấy tất sở cảnh-sát cũng đã rõ rồi.

Nhưng đối với bọn trẻ con là từ mười mười hai tuổi trở xuống thì ta cứ để cho nó tự-do muốn rước sư-tử hay kỳ-lân thế nào cũng được, kẻo lại bảo rằng trẻ con quanh năm có ngày hội mà cũng nghỉ qua. K.

Ngài nào có giấy Quốc trái về-đanh, bất cứ năm nào, xin chiếu-cố tại hiệu **FONDERIE TONKINOISE** của **HOÀNG-XUÂN-LAN**, số 39, Phố Hàng-quạt Rue des Éventails) Hanoi mà hỏi; **TRẢ GIÁ RẤT CAO**, mua bán phân minh.

2042

Cao-mên hội-tinh. — Bản quán tiếp được tờ sau này, xin nguyên văn đăng báo.

Ông Lê-ngọc-Lan, Hàn-lâm-viện thị-độc, tổng sự tại tòa Công-chính Đông-pháp, mới được thưởng Cao-mên hội-tinh (Monissaraphon), vì công làm việc mẫn cán lắm.

Trước ông đã được danh-dự hội-tinh và ngân-tiền, nay ông được thêm hội-tinh nầy nữa, thật là vẻ vang cho ông vô cùng.

Ch. lai cảo

Dịch trâu bò. — Hại Bình dương Đại-lý Nguyễn-bỉnh (Cao-bằng) nay có dịch trâu bò.

Phàm các nghị định tuyên cáo rằng tổng Hương-canh, huyện Bình-xuyên làng Thu-xá, tổng Thu-xá, huyện Yên-lạc, tổng Xuân-lăng, huyện Bình-nguyên đều Vĩnh-yên có dịch trâu bò thì nay bãi cả.

Quan Đốc-tờ Bi cơ man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh:

Bổ sinh, chứng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh ăn mất, bệnh giang-mai và bệnh người da, càng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân.

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 53. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ông nói số 514.

2047

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Một bà vãi thọ-giáo 131 tuổi. — Có một bà vãi theo Hồi-giáo, người Trung-hoa sang Mecque trở về bỗng nọ thì nay đã đi tàu *Azay-le-Rideau* về Thượng-hải.

Bà vãi nầy năm nay vừa 131 tuổi mà còn khỏe mạnh lắm, đi những đường xa như vậy mà không biết nhọc. Ai thấy bà sống lâu như vậy cũng muốn biết cách ăn ở của bà thế nào. Hỏi ra thì bà chỉ ăn toàn lục chộn với mỡ mà thôi. Như khi bà xuống tàu về Thượng-hải mỗi ngày rồi cũng đem theo 10 thùng mỡ với 12 bì đẹn phộng (lạc).

Vì tránh linh mà thiệt mạng. — Báo *France Indochine* có đăng tin:

« Trưa hôm thứ sáu tại phố Paris, gần nhà la-ga, có một người đàn-bà Annam bán hàng thấy một người cảnh-sát đến, muốn chạy trốn, rẽ ngang đường thì bị ngay xe ô-tô của M. Robert nghiền gãy một cánh tay và một ống chân. Người ấy mửa ra không biết bao nhiêu là máu, phải khiêng ngay vào nhà thương. Xem chừng không sống được.

Vẫn chuyện ô-tô. — Tối hôm kia, hồi 8 giờ 30, một người đàn-bà là Lê-thị-Thương, khi đi ngang qua đường Amiral Courbet thì bị một cái xe ô-tô đụng ngã, vết thương cũng không nặng lắm.

Ngày hôm qua, hồi 9 giờ 25, lại một người nữa bị ô tô đè phải ở gần ga Da-nghĩa, bị thương ở đầu.

Chết đuối - Sáng hôm qua, người ta vớt được ở dưới sông Bonnal lên một cái thây đàn-ông, ngay ở trước công ti Cơ-khí. Không rõ cản cước người ấy ở đâu.

Việc Nam-kỳ

SÀ-ĐÉC

Việc nghĩa đáng khen. — M. F. Ng-phước-Chiếu giáo-học tại trường Cai-tàu-hạ bưu-trí, trong hàng môn-đệ người có M. Sến xướng ra làm đền, xin phép quan trên làm liệt tại trường đãi M. F. Chiếu và treo bức chân-dung người nơi đó. Quan chủ tỉnh Sa-đéc thấy sự hiếu nghĩa nên vui lòng cho.

Bởi đó ngày 3 Septembre mới rồi trong lớp học treo cờ, kết tuội, chưng dọn đoàn-hoàn, trông vào có vẻ nghiêm-trang, có thầy cai tổng sở tại, có ông quản đốc Cai-tàu-hạ, có một ông làm đầu trong Hội-tề và ít ông kỳ-lão dự tiệc.

Đúng 4 giờ chiều, hàng-cựu môn-đệ giàn hiếu ra trước M. Sến thân bành đến nhà thình M. F. Chiếu và Mme Chiếu Khi đến có đánh trống mừng, đốt pháo coi thật oai nghi, trước dâng rượu khai vị rồi đến 5 giờ mới nhập tiệc.

Chúng tôi lại coi cảng thêm ngộ, ngoài treo đèn giấy giăng giăng; trong thấp đèn mông-sáng sáng ánh: chính giữa có để tấm hình phẩ có tam sắc, chứng minh tiệc sống champagne M. Sến thay mặt cho hàng cựu môn-đệ mà đọc một bài văn như sau này, khi đọc dứt lời, lã cờ tam sắc vợi ra, thấy bức chân-dung bày tỏ, mọi người

(Xem trang thứ ba, cột thứ ba).

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả: PHẠM-BÔI-CẦM

Tự-Minh gật đầu rồi nói với phu-nhân rằng:

Cơn nhờ ơn Nguyên-súy, được đến thế nầy, mấy năm xa cách đinh vi, thực là bất hiếu; giờ con chưa có thể về thăm phụ-thân được, vậy mẫu thân hãy nghỉ đây vài ngày rồi sẽ về nhà, nói xong thì thấy Át-Tam chạy vào thưa rằng:

Thưa quan lớn, bốn nọ có truyền cho con về Kinh thăm cụ, vậy giờ cụ đã khỏi-phục làm Bình-bộ chả-sự rồi, ngày đêm vẫn trông mong quan lớn. Tự-Minh nghe nói, trỏ Át-Tam mà rằng:

Thưa mẹ, đây Át Tam nó hãy còn đây, khi nào mẹ về Kinh nên cho nó cùng Át-Thảy và một người con của anh em bạn con tên là Vân cùng về, con sẽ sai người hộ tống, kẻo ở đây trăm việc bề bộn, không được rảnh rỗi lúc nào. Phu-nhân nghe nói, cũng mừng rỡ mà rằng:

Con nên số gắng, cha con giả rồi, sau nầy đều ở con gánh vác, ngày thăng con dài, làm tôi cho ngay; mẹ chỉ khuyên con có thế. Tự-Minh vâng lời. Tiệc xong phu-nhân đi nghỉ, Tế-Văn cũng ngồi ở thư phòng chỉ con hai anh em Tự-Minh ngồi nói chuyện Tự-Vĩ nói:

Em vẫn đối vũ đát, thực là cảnh ngộ xui nên thế, thực là làm nhục cho anh, Tự Minh nói:

Anh em ruột thịt, rồi đây ngày xanh đăng đẳng, học cũng chửa muộn nào, giờ ta lên mới gặp nhau, chỉ bằng vẫn phủ cáu thơ tổ tình thân ái. Tự-Vĩ nói:

Anh rộng không trách em, em đâu dám khoẻng vàng lời, vậy anh nên xướng trước, để em xin nối làm lối liên ngâm. Tự-Minh gật đầu, sai lấy bút giấy, rồi cùng em đối nối làm thơ. Tự Minh xướng một câu rằng:

« Tiết đông đầu bết tiết xuân sang.

Tự-Vĩ nối rằng:

« Gặp gỡ may sao nghĩ lại càng,

« Từ trước xạc xơ chim vỡ tổ,

Tự minh nối:

Thế mà cứ thác rằng đốt, còn khá đấy, em ơ, liền nối rằng:

« Xai nên tạo tác nhận là hàng,

« Bèn trong bèn đục song in nước.

Tự-Vĩ nói:

Anh cứ nhân thế, liền nối rằng:

« Khi bắc khi nam bước rộng đường,

« Có phải lữa than càng rõ ngọc.

Tự-Minh nói:

Được đấy, em nên uống thêm chén rượu để chúc cho anh, liền rót rượu đưa cho Tự-Vĩ, rồi nối rằng:

« Trải từng gió bụi dám sai vàng,

« Trước sau mang nặng ơn nuôi dạy.

Tự-vĩ uống hết chén thờ dài nối rằng:

« Ngày tháng nên bèn dạ sắt gang,

« Lộc nước phúc nhà may đã thỏa.

Tự-Minh thu một câu rằng:

« Sân Lai phấp phới cánh hoa đường.

Xong cuộc, hai anh em nhìn nhau, bao nhiêu tình yêu mến thân mật nhau, đến lưu-lộ ra 4 khóe mắt sáng quắc. Tự-Minh nói:

Em ơi, em sau nầy còn lắm hy-vọng, sau đây về nhà nên bết lòng hiếu thảo để chữa chực cha mẹ, anh được yên lòng, em yêu em qui câu anh ơi, lấy gì mà tỏ được tình thân-ái. Nói xong bế Tự-Vĩ vào lòng. một lúc hai anh em giở vào phòng ngủ, thôa tấm nước ao, nằng gặp mưa rào, nước sân mấy trượng hồ Đào, tình sâu hơn bể so vào để cân, phải ai kẻ Việt người Tần.

CHƯƠNG THỨ HAI MƯƠI CHÍN

Phỏ xá vui về, hàng cân ngôn-ngang, lẫn quân lương giới, ngựa xe khắp đất, thành Thăng-long vì với chốn hang cùng ngõ hẹp, khác nhau bằng nhà cự-phú với lều đứa ăn xin. Bóng ô chiều xóm, vừa tiết xuân sang, nghìn tía muôn hồng như đón rước chúa xuân mừng mặt. Dương phu-nhân cùng quyến thuộc, mồng 6 tết về đến cửa thành, bỗ ngỡ chưa biết lối đi, liền ngồi trong bàng trợ bước ngựa ở ngoài, rồi sai Át-tam vào báo với Bá-Cân trước. Một lúc lâu mọi người đương khi trông ngóng thì vừa thấy Bá-Cân cưỡi ngựa ra, đưa mắt nhìn quanh có ý tìm tòi, trông người mắt sắc mũi nở, mặt trắng rân vàng, Tự-Vĩ nhìn rõ nhận ra liền đứng dậy giữ lấy ngựa, cất đầu mà thưa:

Thưa phụ-thân, con đây mà. Bá-Cân mừng quá, nói:

Ủ, con đã về, mới đây ta mới khỏi-phục chờ trước ở trong lao đói ăn rách mặc, cực khổ trăm phần, hôm nay lại được thông thấy con ở dưới bóng mặt giới thật là không ngờ đến, con ơi, giới tựa kẻ làm lành, nỗi đời với lương-tâm mà không thẹn điều gì, thì dầu vụ giờ tai bay, cũng không đáng sợ, thôi bảo phu-nhân sắm sửa về chỗ quán-xá, Tự Vĩ vâng lời, bảo phu cùng theo Bá-Cân đi về nơi trọ. Khi đến nơi, Bá-Cân với hỏi Văn là ai? Tự-Vĩ nói là con anh em bạn Tự-Minh, Bá-Cân trông người sáng-sủa khôi-ngô, cũng rất yêu-quí, Bá-Cân lại hỏi Át-thảy. Át-thảy nói:

Thưa con là đầy tớ thầy cai-lệ Hạch-hành-Ngọc, sau thầy con bỗng đi đâu mất, con về ở nhà quê với mẹ con. Bá-Cân nói:

Thế Hành-ngọc bạn với Tự-Minh?

— Quan ngài bảo thế, chớ con không biết?

— Thế nào nữa?

— Con không được biết.

— Thế sao mày lại ở đây?

— Bẩm quan...

— Nói luôn đi con.

Sau mẹ con chết, quan ngài rước nuôi chúng con.

— Bảo Văn lại đây, Át-Thảy giết Văn đến, Bá-Cân nói:

Con đã khỏi vòng trứng nước, phải học chớ? Văn nói: Vâng.

— Vậy từ mai, cứu Tự-Vĩ sẽ dạy cho con học, ngươ không?

— Bẩm vâng.

— Thế thì ngoan lắm, ông sẽ may áo đẹp cho, giờ hãy ngồi đây ăn cơm đã. Nói xong thì tiệc bày đã sẵn mọi người bèn cùng nhau ăn cơm. Phu-nhân nói:

Ông sao lại phải tội? tội gì mà đương gặp người đến tìn ấy xuýt nữa ngất ngư. Bá-Cân nói:

Vì Tự-Minh giữ thành không nổi, thôi, những chuyện đau lòng, đừng nên ôn lại. Tự Minh nó lại sắp lên Quảng-uyên rồi à? Nếu vậy hay, con nhà tông xoay một gì cũng được, thế mới khỏi thẹn với tiên-nhân, còn như sống thác rồi may, có cần gì sự đó. Phu-nhân nói:

Sự ấy đã hẳn thế, nhưng muốn dặm giang sơn, một mình rong ruổi, ta không nên nói: đến những sá rồi ro, Bá-Cân mỉm cười nói:

Phu-nhân thực là kiến thức đàn-bà, hay khéng hay sợ, số chết chui ống cũng chết, nếu không mà được thì người ta chỉ kiếng cả đời; và vì nước với mình, thì chết cũng như sống, chớ nên chết giả ở trong đám xó giường cạp liếp, thì cũng là chết uổng chó gì. Phu-nhân nói:

Mấy năm khỏi bỏ, mỗi khi khỏi tôn quanh rừng, mấy chục kin nói, trông về quê cũ, chỉ rớm nước mắt chứng gió sớm giăng đêm, vậy thì ông sự rải may, tôi đây rất sợ. Và đàn-bà ý-kiến vẫn thấp hẹp, đâu bằng đàn ông! Bá-Cân nói:

Mấy năm xa cách, mà trông phu-nhân đã tỏ bọc đầy đầu, thì mới biết phu nhân hay lo hay nghĩ, còn tôi thì như cái chòng, gặp sao hay vậy, cứ nhẽ mặc giới, chẳng cần gì cả, nói vừa đến đây thì thấy Át-tam chạy vào thưa rằng:

Thưa có các quan đến chơi, hãy chờ ngoài cửa.

(Còn nữa)

Tiên-sinh ngâm gì thế?

— Có gì đâu, đối câu đối cho một ông cụ hay thơ nhất trong làng thơ mới ngày nhận THỤY KỲ làm ảnh ở phố Đường-thành số 15 xin đọc gì ngài nghe:

Quân chi thoại dĩ quan nhân, kính lý phàn mang trần diện mục.
Ngã thử văn như lâm thế, trần trung vật sắc kỷ anh hùng.

— Ồ, thế ra hiện lấy khéo lắm mới đáng khen thế nhỉ?

— Không những thế, hiệu lấy lại cũng vừa được thưởng ngàn tiền mặt đấy.

Truyện xong liền đó nhân đi chụp ảnh thì quả hiện Thụy-Kỳ sắc thực, đều vỗ tay coi bộ hân hoan, kể đó M. F. Chiếu đáp lời, nghe cũng tạo nhã xin lục biên ra sau đây để được giải tường lãm.

Bài văn của M. Sến chưởng giáo trường Cai-tóa-hạ (Sadec)

Bẩm thầy,

Hôm nay anh em chúng tôi chung cùng với nhau mà thiết ra cuộc tiệc nầy, tôi đặng thỏa chí mà tỏ đặng dẫu cảm đối cơn thầy.

Lúc thanh niên chúng tôi còn mê mải tối tăm, so chẳng khác một khối sắt bỏ lâu, cả mình đều đóng sét, ai trông vào cũng tưởng cho rằng chẳng ích chi trong xã-hội. May thay, nhờ thầy dày công lao khổ, nhọc sức hao hơi, đốt rèn mấy giữa, lần lần luyện nên hình hữu dụng cho đời, thật là ơn cao vì tựa Nam sơn, đức rộng kém chi Bồng-lai.

Chẳng những dạy rèn lúc nhỏ mà thôi, may nay chúng tôi khôn lớn nên người đã lập thành gia-thất, mà thầy cũng còn dòm ngó lời hơn thiệt nhỏ lo, để khuyên nhắc chúng tôi cho khỏi sai lầm trong bổn-phận làm người. Xét cho kỹ, thì tình thầy đối-đãi với anh em tôi dường cha với con chẳng khác.

Bởi thầy hảo-tâm dường ấy, đức-hạnh dường ấy, nên trên hằng soi xét 30 năm trong giáo-chức, thầy chẳn thường được tiếng ban khen. Nay danh phận vẹn toàn lại đắc chí hồi hưu dưỡng lão.

Thật là rực rỡ ánh gương treo, để soi chung cho đoàn hậu-lấn.

Nhắc lại khi thầy bước vào ty giáo hoẳn năm 1893 trường Cai-tâu-hạ chẳng qua là một nền chôn cỏ xiêu tới ngã lại trông vào chỉ thấy 15 trò u-ơ chưa biết đọc, « Vả lại tỏa đá Hán-học đương thạnh thời Pháp-văn còn suy kém » trẻ nhà Nam có ép lắm mới đến trường, đường giáo-hóa gay go biết mấy! Tỉnh-cảnh ấy như ai thì đã ngã lòng, song thầy gắng công trí chí, cố giảng tay mở lối chông gai, dắt con châu lên con đường ngay thẳng. Bởi chí dốc mở mang trong nước ngỏ đến ơn thầy thỏ Quốc-vương, lòng sẵn lo dạy dỗ đoàn em, hầu trả nợ làm người trong vũ trụ, hai điều đã quyết, đa chi nài mấy tấc công tao, khuyên nhắc trẻ trao giồi văn tự pháp. Vì lòng trung bậu của thầy, nên số sĩ tử càng thêm đông đảo.

Qua năm 1899, thầy đứng xin cất cái học-đường nầy, một là thôn ấp đặng về vang hai nữa rộng bước cho con trẻ nhà Nam chen lấn lần nh ật thành cảm động khuôn xanh, trời chẳng phụ lòng người đạo đức. Bởi vậy kẻ môn sanh thầy đã phá ngu, học càng bữa càng mau tấn phát. Hiện nay có hai người sang đất Pháp đã nộp danh tấn-sĩ cử-nhân, còn bao nhiêu ở tại trời Nam cũng được nạp dụng trong các ty các sở xem lấy đó cũng đủ biết thầy là đấng đại ân trong xã-hội.

Mừng thay! Công lao chói rạng, tắc trung thành thầu đến quan trên, vì vậy từ năm 1898 đến năm 1907, tiền thưởng thầy lãnh sáu trăm ngoài đã vậy Nhà-nước Đại-pháp còn ban một tấm ngân bài danh dự, sau tặng thêm giáo dục đồng bài, thưởng trước sau mấy lượt, chẳn còn e chưa đã bổi công. Bởi vậy cho nên quan Chủ-tỉnh thương lòng, cho chẳng tiền hoả bức chơn đang thầy, mà để lại học đường, đặng thiên cổ bia danh người ích dân lợi nước.

Nay trước khi thầy từ giã cái học-đường yêu giấu nầy, là chỗ thầy đã phá ngu cho chúng tôi mà hồi hưu dưỡng lão, tôi xin thay mặt cho anh em chúng tôi, kính dưng một ly rượu, trước tỏ đôi điều mừng thầy, sau cầu chúc cho thầy phú thọ miên trường đặng hưởng chữ nhàn cư khi tuổi hạc.

Bài đáp của M. F. Chiếu

Ở các trò!

Thầy lấy làm hoan-hỉ mà thấy đặng lòng thảo của mấy trò, gồm trong lời chẳng chi quí hơn là người biết ơn biết nghĩa, mà hiện nay trước mặt mấy trò ơn nghĩa xử toàn, thì thầy dầy không còn biết sự gì khác rằng trí hơn nữa. Xem trong tiệc nầy, thầy đã cho rằng phải nghĩa rồi; còn sự treo bức chơn dung thầy nơi học-đường, lẽ thì thầy không dám chịu; xét vì tài đức còn chưa đủ, e bề minh trung ra nơi mục thị, song hỏi sự ước ao và lòng hiếu đạo của mấy trò làm cảm động đến quan trên, nên quan Chủ-tỉnh Ngài ban cho cho phép để làm kỷ niệm, hầu đoán em lấy đấy làm gương. Vì vậy nên thầy phải vui theo, cho mấy trò được thỏa lòng ao ước.

Kheo thay! cho lòng thảo cần mấy trò thật đáng để làm gương cho trẻ nhỏ. Xưa nay theo lẽ tự nhiên, hễ trông dưa thì động dưa còn trồng đậu thì động đậu nay mấy trò làm sự đại nghĩa bởi đấy mà ra. Còn sau đây tuy thầy được ơn trên ban phần hưu-trí, song cũng còn có thể chung cùng gần gũi với mấy trò, lấy vậy tỉnh thầy trò từ đây cũng chẳng lấy chi làm dời đổi.

Để biết rằng đứng nam-nhi trong hoàn vũ thì phải có danh gì với núi sông, phận thầy đây mấy đặng vẹn toàn, mấy trò mừng giùm, thầy lấy làm vinh-diệu và cảm cảnh vô bờ, nhưng thầy còn lo cho phần nhiều mấy trò, chưa lấy chi làm tẳng trải việc đời, nên bề cứ chỉ với buổng-thôn e khó tránh khỏi đường sơ sót. Nay nhơn dịp đây chung cùng để mãi, thầy khuyên mấy trò đôi điều là: ở đời chớ khá đua tranh cho thấp, chẳn siêng lo cần kiệm làm gốc, tiếng đem pha khá bỏ ngoài tai, để mặc sức luận bàn miệng thế. Đó là lời nói chung. Còn sau đây thầy khuyên nhắc lại mấy trò trong ty giáo huấn lời nầy: hễ một ngày nhỏ lộc nước thì phải lo trả nợ áo cơm, ráng làm sao cho xứng phận làm người, được như thế thầy mới thỏa lòng ao ước.

Đây thầy dâng ly rượu nầy, một là khuyên mấy trò chớ phụ lời kim-thạch của thầy, hai nữa cầu cho mấy trò mạnh giỏi, siêng lo phận sự ăn cần, sau rốt chúc cho mấy trò mau thăng chức trước, và giữ được bổn phận vững bền, hầu được phần hưu-trí như đây, ấy là lời thầy chúc nguyện cho đó.

BẮC LIÊU

Tàu đụng chìm ghe. — Chiếc tàu *Hong thai* ở Saigon về, chạy trong rạch Nhà đưa ngay ghe chài làm chài chìm ngầm.

Khi tàu *Bong-thai* gặp cặp cầu thì có thổi xúp-lê ít tiếng, thổi hai lần, một lần trước lối tiệm cưa, một lần nữa cách cửa tòa 36 thước. Thổi thì thổi, nhưng ghe chài nương nhau không nghe vậy. Tàu ấy muốn tránh cho khỏi 2 chiếc chài lớn, nên tàu trở lại bị con nước làm cho mũi tàu đụng ngay chiếc ghe chài khác chìm ngầm.

Chủ ghe chài vào đơn kiện. Chủ ghe chài khai rằng có nghe thổi xúp-lê nhưng không biết làm sao được. Chó chi tàu ấy tên một chút nữa rồi quay lại, thì việc ấy không có sanh ra. Ghe chài ấy đậu theo mé sông cách xa cầu tàu một thước. Lúa bao nhiêu chìm bao nhiêu chưa biết.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO — Vòng, xuyến, hoa, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, dẫu gậy, cúc áo, tôi-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếu, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo để làm hàng tặng cho quí khách đặt lối-riêng.

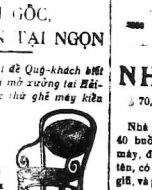
BÁN: Vàng diệp Vinh thịnh-long một đi thực đủ các mẫu ngoc-thạch, giây đeo tinh ngọc, giây kim-khánh giây khu tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán chắc chắn, ắt lấy sự tín cẩn làm gốc. 2 42

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời khinh đại để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mới xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế máy kiểu « Thonet »:

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TẦN
65, Boulevard Bonnal, 65
HAIPHONG
2067

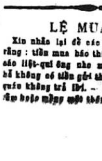
Có trại đất bán

Hai cái trại đất Tương xứ rộng 8 648 thước vuông và Linh quang rộng 3 720 thước vuông. Hai cái cách nhau độ 50 thước mà gần ở Giám Mannoi cả.

Hỏi tại M. TRẦN LIỆU ĐƯỜNG
142, Rue Chinoise, Haiphong
3037

THUỐC CHỮA LÊNH KHÔNG NGỦ, VÀ BỆNH ĐAU ĐỚN BỨT RỨT

Bệnh không ngủ thì thường sinh ra nhiều nỗi buồn rầu, kém đường sức khỏe, đường ăn uống, đau phiền chịu tối, mất cả tinh thần.

Trong các xứ đông thì thường hay sinh ra bệnh ấy. Khi nào người không ngủ thì hay sinh ra nghĩ vẩn nghĩ vơ, đến sáng thức giấy mồi nhọc lại càng, nghĩ không ra việc, làm lụng gì cũng không muốn, thế mà lâu mãi thì sinh ra bệnh thường gần hay bệnh già già.

Ai mà không ngủ được hay kém ngủ, thì nên dùng thuốc *Nearinase*. Thuốc này làm cho ngủ được ngon giấc, làm cho bổ tóc bổ cốt, và không sợ ngủ hồm già già.

Thuốc này là do tay một người học-trò cũ ở viện Pasteur ở Ba-lê bào-chế ra.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.
2056

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệm-quí ông nào mua thì gửi tiền cho; kẻ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ ngày hoặc mồng một tháng này trở đi cho tiện.

TRỌ'-THIỆN-ĐƯỜNG

Phố Hàng Lọng, số 30
Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29
(Rue du Vieux Marché)
Hanoi

Bán-hiệu mới xin được phép chuyên-trị về việc hiểu hỷ có đủ các thứ đồ về các thứ âm nhạc cho thuê. Lại có cỗ một bọn tuồng đi đi phủ quan, trị huyện, đặt hộ đưa linh về một bọn kèn tây thổi việc hỷ thì rất là vui vẻ, mà thổi về ve hiếu thì rất là buồn rầu.

Tính giá rất rẻ. Các ngài ở xa muốn thuê bán-hiệu cũng xin nhận.
2063

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, ống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin một chiếu cố.

2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính bạch,
ĐỨC-LONG Thương cục
56 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)
3060

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tỉnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt giũ, và phát áo lọt lòng cho, chai nước nóng, cồi và cỏ tỉ, cỏ riêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở ẵn trong Nhà-Đẻ hàng Bông đã 25 để và tiếp đãi các bà, mà tôi nay nhờ các ông lên thăm hỏi mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đẻ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản, huyết bạch, kiểm hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do
2557

Một dịp tốt — Muốn bán lại: 1 glyphoscope richard 45 × 107, còn tốt, có 6 chassis và déclencheur; chụp dễ lắm.

1 jumelle stéréoscope, là thứ ống dòm để xem những ảnh để chụp bằng glyphoscope trên kia, coi lớn bằng thật.

1 chassis transposeur để in kính đó.

Tất cả để lại 15 đồng, tiền cước người mua chịu; viết thư hỏi M. Ng-Triệu ở Phủ-quốc (Cochinchine).
3058

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Docteur MAURICE LOUBET

Thường thụ độ ngũ giảng Bảo-đầu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tenin, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd Al-cập- Huế

Ngoại-khoa, hộ-sinh; chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh 1, ĐƯỜNG GIA-LONG, 27.

KHÁM BỆNH: Giá 2 đồng một lần.
3018.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem bác thầy có đăng cáo-bạch cẩn bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại diết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời khinh trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-hồ ăn chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ bảy
TAM VỊ THÁNH-MẪU ĐỆN CỜN

Vui nhất cảnh quân-tiên bàn đào hội yến. Thâm nhất hồi ba bà phất đầu thai.

Tối chủ-nhật:
SONG SINH QUI-TỬ

Đức năng thắng số, ông Lưu-nguyên-Phổ số không có con, thế mà chỉ vì tu nhân tích đức nên 70 tuổi lại sinh hai đứa con gái.

Tối thứ hai:
LƯỠNG THẾ NHÂN DUYÊN

Tối thứ ba:
LIỆT PHỤ TUYỆT OAN

Thâm nhất hồi nàng Dương thị nhớ chồng, đem tượng truyền thần cầu chồng ra vườn than khóc

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 27 Septembre đến thứ ba 3 Octobre 1922

TUẦN LỄ ĐẠI-HỘI

Ba buổi ban ngày thứ năm về chỉ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

NHỮNG BỨA TRẺ SINH-SẢN

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Bài III
Nghỉ

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

CÁI QUYỀN NGƯỜI TA ĐƯỢC HƯỞNG HẠNH-PHÚC

(Hai kịch rất lý thú, chia làm 6 hồi
Bài I, II và III

Đến tháng 10 tây này sẽ chớp
MỘT PHIM ẢNH TUYỆT-TÁC CỦA NGHỆ CHỤP ẢNH ĐẠI-PHÁP

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau nguy, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chăn nào cả nay hỏi những ai chữa phải đau khí quản đã khỏi hẳn, hoặc phải đau ở phổi; nay hỏi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tật nguyền (tisi). Người là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một dòi người sau nầy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế mà các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn hôi.

Hỏi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao nhiêu đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì hãy chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 5 *Pont Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá 1$ 9 bảo. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì nắng một thìa xúp, uống một lọ, thì ắt khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Filules Pinck »
Một lọ. . . . 4$.45
Bộ 6 $65 đến 6 $. 0
Sáu lọ. . . . 24$.50
Bộ 8 $55 đến 3 $ 7 0

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA HUBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc (mau-bổ bổ
Mỗi chai phần tư lít. 1$00
Một lít. . . . 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et crémeux. Dầu cá
sang bổ tỳ và hàng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Lại là thuốc dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiễm người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

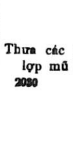
Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ nắng một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì giờ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bản từ tám giờ sáng.

DẦU BẠC-HÀ TỐT THƯỢNG HẠNG

Thứ dầu bạc-hà này do người Đại-pháp chế ra, chữa các bệnh nhức đầu, đau bụng, tê thấp rất là thần hiệu.

Dầu đựng lọ nhỏ, lại có cả vải cao su bao kín nút, không khí nào hà được.

Mỗi lọ chỉ đựng có ba grammes dầu mà thôi.

Giá bán rất rẻ

Nên nhận kĩ dấu-hiệu là « HAI CÂY » (DEUX PALMIERS).

7051

AU BONHEUR DES TONKINOIS
GRANDE FABRIQUE DE CASQUES FANTAISIE
HAI-CHINH
76, RUE DU PONT-EN-BOIS, 76
TONKIN — HANOI

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dăn được.
Nay kính.
2090

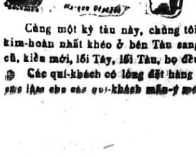
華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八什牌門衙蒲行商河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiện chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như: ngọc-thạch, hổ-phách, mặt huê cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đi mua cho it nhiều mắc lòng, nhất luật đổi đãi, tính giá thật rẻ.

Cũng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thỉnh thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, bọ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức lấm cho các qui-khách mãn-ý mới nghe.
3060

Do Võ Phi Hùng Cựu H8 Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa quán Văn Đường
Tự re-format

Muốn đi giầy dẹp, gia tốt, kiểu lạ, nên đến hiệu **CỰ LONG**, phố Hàng Bồ, số **61**, *Hanoi*.

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys *gọi là* Arôme des Fellahs *dùng để tẹp thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà.*

Lại có bán đủ các thứ như sau nay: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ QUANG-PHÚC
Thân-khoán
48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi
Độc-quyền Đại-lý Hà-nội.

Bán cắt và bán lẻ, giá tính phải chăng. 2068

NAM-HUNG-THÀNH

78, Rue des Cuirs, 78
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI

Bản-hiệu bán các thứ khay, hộp, trạp bằng sơn ở làng Nhật-bản, và sơn các thứ đồ Annam.

Bản-hiệu lại làm cả các thứ cửa đối kiểu Annam, các kiểu mới, như quạt tàu, quả đèn, vân vân, thực đẹp thực bền. Kiểu nào bản-hiệu làm cũng được.

Bản-hiệu lại bán cả các thứ đồ sơn mài, như bình, lọ, v.v. để làm đồ trang-hoàng trong nhà rất đẹp.

Các tỉnh xa gửi về mua bản-hiệu cũng xin gửi hàng đi theo tối tỉnh hóa giao ngân.

Xin các quý khách chiếu cố.

2087

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-LARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBE *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBE
2 $ 80 một chai

Theo luật mới ai Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-lý người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc Nước, làm ăn-ngủ, mỗi một tháng chuẩn làm việc có thuốc này hai lần.

Máy thứ bán-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước dùng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

Thuốc ho gió SIROP PECTORAL, *thuốc ho mất*

Thuốc lào *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nông = 2 $ 60 lọ 30 viên
thuốc thật = 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu chẳng kì mới hay cũ: nặng thuốc cachous antiseptiques ou thuốc bismuthés của Bản-hiệu chế chữa. Thuốc này đã chữa được số rất nhiều phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc này chữa những bệnh người không đều, nặng lắm khi hành kinh sau đến mình nhức, như đau lưng, sưng đau, nặng thuốc này đi mau sau lắng ra mau lắm trong mình đi ban tiện.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÉ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ
« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 1 *Litre*

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc này thì khỏi được thuốc nọ cho tới mọc! Dùng thuốc khác rồi cũng còn dùng thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được: Thuốc này rất hay, rất quí, ai thấu, lại gửi đến sự tinh ức, lại rất sạch cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có $ 2.00 một chai.

CHẤN-HƯNG 興

LỢI-THÁI 利

BẢN BỐ VÀNG BẠC
104 Rue des changeurs Hanoi
(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được rẻ giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhãn vàng đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng.

3049

RƯỢU QUINQUINA CUSSAC

Bổ bổ
dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

LÀNG KIỀU LẠ MỚI SANG!!!!

Kính tri thức các quý khách biết rằng hiện nay tôi mới có sang một thứ hàng lạ rất lạ, sưa nay chưa có bao giờ, là thứ hàng mà mình sẽ tỉnh thực một mặt hoa thì xe tây hoa (thắng) và le, có thể gọi là sa-tanh hoa thông và mặt quanh nêm lắc nào cũng được, coi thực nhã và sực kỳ lạ đẹp

Quí khách ở xa muốn xem hàng xin cứ viết giấy về (kỳ mẫu-hiệu bản vải lông mà gửi đi ngay.

Nay kính mời

成興涵
PHAN-HUNG-THANH
26, Rue des Cantonnais
3048 HANOI (Tonkin)

PHAN-THÁI-THÀNH

HANOI — 4, RUE DES CANTONNAIS, 4 — HANOI

MỚI ĐẾN: LÁM KIỂU, NHIỀU MÙI RẤT ĐẸP

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon và các thứ vải
Bản-hiệu lại có thợ may rất khéo để may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối.

Hạ giá năm hôm

CORDONNERIE — CHAPELLERIE

THUẬN-THÀNH

rue des Caisses, Hanoi (phố hàng Hòm)

Bản-hiệu mới nhận được da ở Pháp sang, da thực tốt mũi đẹp. Nhân dịp này, bản-hiệu nhận đóng giầy hạ giá trong năm hôm, kể từ ngày mai, 1er Octobre 1922, giá chiếu theo catalogue hạ mười phần trăm (10%). Bản hiệu xin lại một nửa để đưa vào cuộc lạc-quyên Âu-trí-viện. Xin mời các quí-khách chiếu cố.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM,
kính bạch

2052

THUỐC THẤP SOA NGOÀI

Thấp là một chứng thường có, mà cần được thứ thuốc chữa cho khỏi ngay thực là hiếm có, nay bản đường có tinh chế ra một thứ thuốc nước, dùng để soa ngoài thực đã kiến hiệu, soa vào khỏi đây, chuyển trị về các chứng phong bàn, tê thấp, bán thân bất toại, đau dầu, đau lưng, đau xương, đau gân, ngoại cảm nặc nhọt, đàn-bà đẻ đau tê, các chứng kể trên, dùng soa rất hiệu-nghiệm, mới soa thì khỏi ngay, chứng lâu soa nhiều cũng khỏi, soa ngoài rất hay, nếu thì không dùng, lo nhớn giá 0 $ 30 lọ nhỏ giá 0 $ 10 mua buôn nhiều có trừ hoa hồng các cửa hàng, bán hộ như sau này: hiệu *Mai-Đình-Tứ* số 136 phố hàng Bông, hiệu *Việt-Nương* số 57 phố Ba-trung, hiệu *Quảng-ợi* số 23 và hiệu *Bảo-Hợp* số 27 phố Cảo nhiều Cô, hiệu *Phương-Đình* số 101 phố Cần-gỗ, hiệu *Vĩnh-hợp-Thanh* số 116 phố hàng Buồm, hiệu *Hoàn-tuần-Trường* số 62 phố hàng Bạc Hanoi, hiệu *Hợp-hưng-Long* số 21 phố khách Nam-định hiệu *Bắc Phương* số 306 phố Đức-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* cửa hàng tạp hóa Phúc-yên, các nơi bán hộ kể trên giá bán cũng như giá bán như tôi đã kể.

Bản-hiệu ai có bán cho số nhiều và người định cất-hương, và Hoàng Việt tăng ran tân lịch, xin các quí khách chiếu cố.

Cảm ơn trước
Nay kính bạch
Vạn Xuân Đường, số nhà 211 phố Tiên an, Bắc-ninh

2088

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẦN THẬN — Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người thợ giỏi mua trẻ đem về nhà đốt sắt để làm phốt-phát (phosphate) giá để bán và bảo giữ rõ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột-phốt-phát thì bao giờ nặng nhẹ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhẹ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, về nên cần thật để mua phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nên ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi mà thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này:
20$00 một tấn (la tonne de 1000 kilos) hiệu « PH. 19/24 ».
18, 00 — — hiệu « PH. S ».
80 00 — — hiệu « PH. K ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn
Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».
Phốt phát hiệu « PH. K » để bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.
Phốt phát hiệu « PH. K » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chộn lẫn mấy thứ bột Potasse. Bột-tợt) ở bên Tây đem sang.

Dùng thì phốt-phát hiệu « PH. K » này mà bón các thứ rau (Légumes) nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi mẫu mặt rải bốn bao là 200 cân tây vải trước cấm mưa ngày rồi cày cũng được hay cày trước năm mười ngày rồi vải phốt-phát cũng được

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) hãy còn lành lặn mà đem ra giả tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một bao chỉ 0$010) Nếu bao rách và nơi thường thì chúng tôi không mua nữa.

Các quí khách cần hỏi sau điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Ha-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.

2031

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRAN TAI-MAU. Fondé en 1892

TELEPHONE N° 687

茂才陳 海防京

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ Sơn cửa, nhà, Huile, Peinture, Vernis, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có bể-cạn (barrage) cho thuê để chứa Tàu thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thứ gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu, chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2098

N° 198

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mệnh-lệ-quán)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thật*

Nàng *Tố-hoa* ngảnh nhìn, thấy xung-quanh vắng vẻ không ai mới vỗ vai *Lệ-minh-đường* rồi cười mà bảo rằng :

— Sao tiểu-thư lại tác-quái, đem chuyện tôi mà nói vung với mọi người ?

Lệ - minh - đường nói :

— Em nói câu gì !

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Sao ở trước mặt mọi người, tiểu-thư lại nói là tôi hoài-thai. Hai người con gái kết-hôn với nhau, nếu tôi hoài-thai thì có lẽ tiểu thư cũng hoài-thai, mỗi người sinh được một đứa con vậy. Tiểu-thư thật là hay tác-quái !

Lệ-minh-đường nói :

— Kìa, em có nói với ai như thế không ?

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Vừa rồi *Lưu* phu-nhân nói là khi cưới nàng, tiểu-thư có nói chuyện với Vũ-hiển-vương.

Hãy giờ *Lệ minh-đường* mới nghĩ ra mà rằng

— A ! Hôm ấy Vũ-hiển vương cố ý muốn sai người đem kiện sang đón chị, em phải nói là chị có hoài-thai để chúng kiêng « xong hỉ » mà không dám mời nữa.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Tiểu-thư nói dẫu có lẽ. Nhưng hai đi-nương tất thế nào cũng nói chuyện với ông *Khang nhược-sơn*. Ông *Khang-nhược-sơn* mong có chân ẩm mà không thấy gì, chắc sau này bảo là tôi giả cách hoài-thai để làm nũng chồng thì thật khiến cho tôi hổ thẹn.

Lệ-minh đường nói !

— Hôm khác em sẽ có cách nói chồng-chế.

Lại nói chuyện khi nàng *Lưu-gẽn-ngọc* về đến vương-phủ, mọi người xúm lại hỏi chuyện. Nàng *Lưu gẽn-ngọc* thuật chuyện cho nghe, ai nấy đều lấy làm mừng-rỡ mà hỏi nàng rằng :

— Thế nào, *Lương* phu nhân có phải là *Tô-ánh-tuyết* không ?

Nàng *Lưu gẽn-ngọc* vốn tính thực thà, ngẫm-nghĩ hồi lâu rồi đáp lại rằng :

— Khi trước tôi cùng *Tô-ánh-tuyết*, chẳng qua mới giáp mặt nhau trong một lúc, nhớ thế nào được. Nhưng tôi xem ra có lẽ không phải *Tô-ánh-tuyết*.

Tô-đại - nương thở dài mà than rằng :

— Có đâu con tôi lại tốt số được như thế, tôi vẫn chắc là không phải.

Hoàng-phủ thiêu-hoa nói :

— Thế gian khi nào lại có được một sự tình-cờ như thế, tất không phải *Tô-ánh-tuyết*.

Hoàng phủ thiêu-hoa lại bảo nàng *Lưu-gẽn-ngọc* rằng :

— Hôm nay vì tôi mà để phu-nhân phải khó-nhọc.

Nàng *Lưu gẽn-ngọc* mừng mà nói rằng :

— Vợ chồng với nhau, sao lại nói như thế. Ngày mai phu-quân sang tới nơi, chắc được *Lệ* thừa-tướng trọng-đãi.

Sáng sớm ngày hôm sau, *Hoàng-phủ-thiêu-hoa* cưỡi ngựa sang tướng phủ Thủ-môn-quan nói :

— Quan thừa-tướng tôi tiến triều chưa về.

Hoàng-phủ thiêu-hoa nói :

— Nếu vậy để tôi ngồi đợi.

Nói xong, liền xuống ngựa vào quanh sảnh ngồi. Ngồi chờ cho đến giờ tị mà *Lệ-minh-đường* vẫn chưa về, bỗng thấy gia-tướng dọn bàn ăn, rồi mời với *Hoàng-phủ thiêu-hoa* rằng :

— *Lương* phu-nhân tôi sợ ngài quá bữa mà đói lòng, vậy sai chúng tôi dọn cơm để mời ngài xơi.

Hoàng-phủ thiêu-hoa biết là bởi cái công *Lưu-gẽn ngọc* đến nói hộ mình, cho nên mới được như thế, liền bảo gia-tướng rằng :

— Vâng ! phu-nhân đã ban cho, ta xin bái lĩnh.

Nói xong, tức khắc ngồi vào bàn ăn. Khi ăn xong, lại ngồi chờ cho đến quá giờ tị, bấy giờ *Lệ-minh-đường* mới về.

Hoàng phủ thiêu-hoa sụp lạy mà thưa rằng :

— Tôi quá nghe lời nhạc-phụ tôi mà xúc-phạm đến ân-sư, xin ân-sư tha lỗi.

Lệ - minh - đường vội-vàng xuống kiệu, đỡ dậy mà bảo rằng :

— Tôi không nghĩ chi điều ấy, nhưng giả-sử đối với người khác thì việc này cũng còn lôi-thôi. Từ nay trở đi, làm việc gì nên phải cẩn-thận, chớ có cẩn dẻ.

Hoàng-phủ thiêu-hoa cảm tạ. *Lệ-minh đường* mời vào nhà trong ngồi chơi, thủ-môn-quan sẽ bẩm với *Lệ-minh-đường* rằng :

— Trùng-hiển-vương ngồi chờ từ sáng sớm đến giờ.

Lệ-minh-đường nói :

— Nếu vậy thì nhà-người dọn cơm ra đây để ta cùng ăn với Trùng-hiển-vương.

Hoàng phủ thiêu-hoa cúi đầu mà thưa rằng :

— Xin mời ân-sư, vừa rồi su-mẫu tôi đã ban cho chúng tôi được ăn cơm rồi.

Lệ minh-đường nghĩ thầm : nàng *Tố hoa* cũng là người có tình, sợ chàng đói lòng, phải mời ăn cơm. Hai người cùng nhau chuyện-trò hồi lâu, rồi *Hoàng-phủ thiêu-hoa* đứng dậy cáo từ về phủ. Khi về tới phủ, thuật lại những chuyện hai vợ chồng *Lệ* thừa-tướng trọng đãi mình, cả nhà đều lấy làm hoan-hỉ.

Lại nói chuyện *Lệ-minh-đường* trở vào trong phòng, thấy mũ cởi áo. Nàng *Tố-hoa* hỏi :

— *Hoàng-phủ thiêu-hoa* đến chơi đây từ sớm, đã có gặp chưa ?

Lệ-minh-đường nói :

— Đã tiếp kiến rồi !

Lệ-minh-đường nhân thấy vắng người, mới cười mà bảo nàng *Tố-hoa* rằng :

— Chị sợ chàng đói lòng, phải đọn cơm mời ăn, thế thì thật là một người có tình vậy.

Nàng *Tố-hoa* nét mặt đỏ bừng, cũng cười mà đáp rằng :

— Tiểu-thư không hiểu cái ý tốt của tôi. Tôi sợ tình-lang của tiểu-thư bị đói lòng phải vì tiểu-thư mà mới ăn cơm, tiểu-thư không hiểu, lại còn nói lắng-nhắng như thế. Lẽn sau chẳng dẫn đói chết cũng mặc, chẳng can dự gì đến tôi.

Lệ-minh-đường nói :

— Chị đùng chị nữa, nếu của em thì để mặc em mới, chị phải mời thay.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Tiểu-thư nói phải, từ lẽn sau lời chẳng hỏi đến !

Lệ-minh-đường từ đây về sau, mỗi khi gặp-gỡ phu-huynh ở trong triều và cách đối-đãi với *Hoàng-phủ thiêu hoa* đều làm ra ý đậm-bạc, không thân-thiết như trước nữa. Vua *Thành-tôn* vẫn có ý yêu trộm giấu thầm cái tài-mạo của *Lệ-minh-đường*, chỉ muốn tư-thông, họa may được một người hiền-phi chăng, mới sai một tên nội-giám tâm-phúc là *Quyền-xương* đến dò-la nội-các, hễ thấy *Lệ-minh-đường* vào thì tức khắc mật báo. Đến ngày 15 tháng 4, *Lệ-minh-đường* vào nội-các, trông thấy *Quyền-xương* đang đứng ngắm hoa ở ngoài cửa, mới cùng nhau bảo rằng :

— Sao nhà-ngươi không vào ngồi trong các ?

(*Còn nữa*).

Le Gérant NGUYỄN-VĂN-LUẬN